

Stanisław Świrko

Białoruskie mickiewicziana

Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza 4, 87-89

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanisław Świrko

BIAŁORUSKIE MICKIEWICZIANA

Z ostatnich wydawnictw zagranicznych warto odnotować dwie interesujące pozycje z działu białoruskich mickiewiczianów. Pierwsza z nich to "Padarozża u XIX stagoddze" Adama Maldisa, wydana w 1969 r. w Mińsku przez wydawnictwo "Narodnaja Aswiewta", ss. 208.

Jest to zbiór pięciu szkiców historycznoliterackich z XIX wieku. Znajdujemy tu zarówno pisarzy polskich jak i białoruskich, jak wreszcie i takich, dla których ustalenie przynależności narodowej byłoby rzeczą dość trudną i kłopotliwą, jako że obszar Białorusi i Litwy był w w. XIX pod względem kulturalnym i narodowościowym istnym węzłem gordyjskim. Autor książki za podstawę włączenia takiego czy innego autora do serii swych szkiców przyjął więc nie przynależność narodową, za którą się sam pisarz opowiadał, ani nawet język, w którym pisał swe utwory, lecz przede wszystkim fakt urodzenia się na Białorusi, jego mniejszy lub większy wkład do literatury białoruskiej oraz związki z miejscowym ludem i przyrodą.

Książkę rozpoczyna cykl opracowań pt.: "Jany byli pierwszymi" /"Dni byli pierwsi"/, obejmujący takie nazwiska jak: Jan Czeczot, Jan Barszczewski, Władysław Syrokomla, Wincenty Korotyński, Adam Pług, Artemiusz Weryha-Darowski oraz Julian Bokszański. W esejach tych, obok spraw powszechnie znanych, znajdujemy garść nowych szczegółów i przyczynków. Szczególnie godnym uwagi jest szkic o Artemiuszu Weryha-Darowskim, autor bowiem udowadnia, iż bibliografia polska myli go z Aleksandrem Weryho-Dorowskim.

Rozdział następny - "Na kryłłach narodnaj pieśni" - omawia z kolei białoruskie aspekty w twórczości muzycznej Michała

Kleofosa Ogińskiego, Stanisława Moniuszki i Antoniego Abramowicza.

Ten sam białoruski punkt widzenia dominuje w rozdziale trzecim przy omawianiu twórczości pisarzy-naukowców, których los rzucił na daleką obczyznę, a więc Ignacego Domejki, Adolfa Januszkiewicza, Benedykta Dybowskiego i Konstantyna Jelskiego.

Godnymi bacznej uwagi są dwa ostatnie rozdziały książki /"U poszukach staradaunych rukapisau" i "Znachodki u kniżnym mory"/ dotyczące poszukiwań i znalezisk rękopiśmiennych w archiwach białoruskich, litewskich i polskich oraz wśród rzadkich, zapomnianych druków.

W sumie książka Adama Maldisa, mimo swego popularnego ujęcia, przynosi materiały, które zainteresują nie tylko czytelników białoruskich, ale i polskich badaczy literatury kresowej wieku XIX, w tym także bibliografów, i zasługuje w pełni na pilne przewertowanie.

Z "Rocznikiem" naszego Towarzystwa łączy ją tematyka mickiewiczowska, która przewija się, niby muzyczny "leitmotiv", przez wszystkie rozdziały książki.

x

x x

Druga pozycja wydawnicza jest już bezpośrednio związana z patronem naszego Towarzystwa. Tytuł publikacji brzmi: "Adam Mickiewicz". Wydało ją bardzo starannie, na pięknym kredowanym papierze Wydawnictwo "Białoruś" w Mińsku 1969 r. z okazji 170 rocznicy urodzin autora "Pana Tadeusza".

Na całość małej 184 stronicowej książeczki złożyły się przekłady poezji Mickiewicza na język białoruski: drobnych utworów w całości oraz dzieł większych we fragmentach. Podstawą wyboru były związki poezji Mickiewicza z ziemią i kulturą Nowogródzkiej, co zostało uwydatnione w podtytule, w formie tłumaczonego na język białoruski cytatu mickiewiczowskiego:

"Ziemiłja nawagrudskaja,
kraju moj rodny..."

Przekłady zgrupowano w 5 częściach. Część pierwsza obejmuje utwory młodzieńcze, a więc: "Mieszko, księżę Nowogródka", "Kartofla", "Do Czeczota", "Do Niemna", "Pieśń filaretów" i

fragment z "Grażyny". W części drugiej znajdujemy wybór "Ballad i romansów" oraz fragment z "Dziadów" cz. II /Widmo pana/. Część trzecia zawiera wiersze: "Do M", "Niepewność", "Sen" oraz sonety odeskie: "Dzień dobry", "Dobranoc", "Dobrywieczór". Na część czwartą składają się przekłady: "Pielgrzym", "Przyjaciele", fragment z "Konrada Wallenroda" /"Wilia"/, "Exegi munimentum aere perennius..." /z Horacego/, "Gdy tu mój trup". Wreszcie część ostatnia, piąta, obejmuje tłumaczenia fragmentów z "Pana Tadeusza" /z księgi I, II, III, IV, VI, VIII i X/, a kończy ją urywek "Epilogu" /"O, gdybym kiedy dożył tej pociechy".../.

Przekładów dokonało kilkunastu pisarzy białoruskich w sposób, wydaje się, dość wierny.

Autorem wyboru utworów oraz ich układu w książce jest Adam Maldis, natomiast ilustracje, subtelne w rysunku i pełne poezji w treści, wykonał Wasyl Szarangowicz.

Jubileuszowy tomik wybranych utworów Mickiewicza jest pięknym hołdem Ziemi Białoruskiej w 170-lecie urodzin genialnego poety polskiego, który ludową pieśń gminną i urok nowogródzkiej przyrody podniósł mocą swego talentu do rangi ogólnoludzkiego arcydzieła.

Książka jest ponadto jeszcze jednym dowodem, że poezja Mickiewicza jest nurtem wiecznie żywym i pulsującym nie tylko we współczesnej literaturze polskiej, ale i w całym piśmiennictwie słowiańskim.